

Реномирана српска издавачка кућа СТУБОВИ КУЛТУРЕ (некадашње ВРЕМЕ КЊИГЕ) објавила је средином јула ове године у Београду књиџу БУЛЕВАР СУМРАКА, Бојана Ж. Босиљчића, публицисте, новинара и филмског критичара из Отаве, који специјално за читаоце НОВИНА у следећем тексту износи ШТА ЈЕ ПИСАЦ ХТЕО ДА КАЖЕ:

БУЛЕВАР сумрака

Bojan Ž Bosiljčić

Холивуд! Синоним филма за генерације поштвалаца "покретних слика". Врхунски модел филмске индустрије и бастион целулоидног империјализма. Митско место у којем се филмови који обликују људске фантазије и жеље праве скоро један век. Највећа светска фабрика целулоидних снова, из које су долазиле фасцинантне слике, жанровска унапређења и нови стилски и нарративни трендови. Гламурозно обитавалиште звезда великог екрана, у којем се налази и резиденција његовог филмског височанства - Оскара. Ко нема потајну жељу да буде део тога, бар на кратко?

У светску престоницу целулоидних снова стигао сам преко Канаде, где су ме непредвидиве стазе животне судбине довеле у касно лето 1995. године. Живећи у Канади, коју Холивуд сматра домаћим тржиштем и својом територијом, окупирајући њене биоскопске екране својим филмовима и готово потпуно протерујући из њих канадске (!), све више сам, на извору дешавања, спознавао моћ, утицај, агресивност, бескрупулозност и хипокризију америчких трговаца целулоидним сновама и све дубље проицао у мрачније стране њиховог бизниса. Дефинитивно сам разоткривао спољашњим сјајем вешто скриване холивудске демоне и постајао све разочаранији у своју велику филмску љубав. Не по први пут у животу, моји идеали и веровања разбили су се у парампарчад.

Књиџа "Булевар сумрака" је резултат отрежњења једног непоправљивог сањара и занесењака којем је четворогодишњи боравак на северно-америчком континенту отворио очи и срушио илузије. Ово је хладни, рационални, материјалистички и макијавелистички свет у којем нема места за снове и уметничке трептаје душе, а управо Холивуд је његова најбоља рефлексија. Овде, као нигде другде на свету, све се врти само око и због новца. "Верујемо у Бога" - пише на америчким новчаницама, али Американци пре свега, највише верују у долар! Колико пута сам се само сетио речи Емира Кустурице: "Американци не умеју да сањају. За њих је сан снова продавати аутомобиле!" Јер, то на најбржи начин доноси пуно пара.

Холивудски продуценти и даље успевају да гледаоцима продају "рог за свећу", нудећи им своје целулоидне лажи као снове, обећавајући на великом екрану оно што им се у животима никада не дешава и зарађујући на томе хрпе долара.

И ја сам, попут многих других, разоткрио наличје тог фамозног америчког сна, који, ето, на жалост, све више постаје модел живота у целом свету, захваљујући добрим делом и свепланетарном утицају Холивуда и његових филмова.

БУЛЕВАР СУМРАКА носи ту горку, ироничну ноту човека који Холивуд претежно посматра у "кривом" огледалу. Ова књиџа је рапорт са лица места који више не одише оним ентузијазмом и заносом каквог сам некад имао, када сам путем тв-екрана посматрао сав тај намештени раскош, сјај и помпезност Холивуда у "оскарској" ноћи звезда. Године живота и нагомилано непосредно иску-

во учинили су од мене циничног реалисту, који увек настоји да открије шта се иза привада крије и вреба.

"Булевар сумрака" је име фамозне цесте која се попут дугачке сребрне змије протеже од срца Лос Анђелеса до обала Пацифика, кривудајући обронцима Беверли Хилса и Холивуда. То је и назив незаборавног филма Билија Вајлдера, из 1950. године, који је први загребао испод светлуцаве површине мита званог Холивуд и који је и сам временом постао мит. Моја књиџа такође настоји да, између редова, о Холивуду више проговори као о "огољеном граду" а не да буде само пуко сведочанство о гламурозном месту које је у очима најшире јавности успело да створи идиличну представу о себи као "Холивудленду", месту где се праве омањујући слатки снови за колективну употребу.

Настала у периоду од марта 1997. године до децембра 1998. године, књиџа је мала хроника збивања на актуелној америчкој филмској сцени, испричана кроз 12 есеја-интервјуа са редитељима, продуцентима, сценаристима и глумцима, које везује једна заједничка нит - сви су освајачи "Оскара" или су били номиновани за ову најпрестижнију награду у свету филмског бизниса (Џејмс Камерон, Ђнтони Мингела, Роберт

хватила је права дигитална манија, која је досегла такве размере да чак и у ситуацијама када је боље и јефтиније користити старије поступке, студији инсистирају на компјутерској обради филмова. "Техно-манија" попут Џејмса Камерона, Џорџа Лукаса или Стивена Спилберга, играју се данас "целулоидних богова - створитеља", креирајући на екрану свет онако како га само они виде, прилазећи реалности на сасвим другачији начин од уобичајеног, дајући јој нову, досад невиђену димензију. Границе виртуалне стварности се све више шире, што ће у годинама које долазе из основа изменити и трансформисати не само Холивуд него и саму досадашњу дефиницију филма као медија.

Једно је сигурно: Холивуд је увек био на трагу и изворишту филмске (ре)волуције. Из њега су кретале технолошке иновације и жанровске формуле, ту је рођен систем звезда и систем студија. Данас, моћне холивудске компаније - "мејџорси" нису више апсолутни господари Холивуда. Најбоље је то показала 69.-та додела "Оскара", која је постала "бал" независних аутора и филмова. Растућа плима независне филмске продукције избацила је на површину један други Холивуд, у "сенци", који је сушта супротност глобалном "блокбастер" бизнису.

Борба између ова два Холивуда, великог и малог, традиционалног и надобудног, који се све више интегришу и међусобно "хране", чини да се точак филмског бизниса покрене још брже.

Међутим, у митском месту где се праве целулоидни снови, али уједно и новац, снимање филмова више није тако уносан посао. Холивуд помало "очијука" са пропашћу! Ево и зашто. Последњих година, буџети филмова енормно су порасли. Баснословни хонорари глумачких звезда (од 20 до 25 милиона долара за једну улогу), уз остале

високе трошкове продукције, посебно када је реч о употреби неизбежних специјалних ефеката, подигли су у "небо" цену коштања филмова. Просечна цена снимања једног филма у холивудским студијама сада износи 40 милиона долара (што је дупло више него пре 10 година), а ту су још и додатни трошкови од 17 милиона долара потребних за маркетинг филма. Да би био на "позитивној нули" овакав један холивудски филм требало би да заради у биоскопима 57 милиона долара. То је у 1997. години успело да оствари само тридесетак филмова, што је практично само осмина од укупног броја остварења које Холивуд просечно годишње пласира на тржишту.

Ипак, захваљујући сталном расту цена улазница у северно-америчким биоскопима, те продаји филмова широм света и њихо-

вом пласману на видео-тржишту и специјализованим тв-каналима, холивудски продуценти и даље успевају да остваре профит. Али, остаје горко сазнање да рекордни приходи које Холивуд из године у годину бележи на благајнама северно-америчких "бокс-офиса" нису и резултат повећања броја биоскопских посетилаца, који је од 1994. до 1997. године био у сталном опадању.

У ситуацији када снимање филмова постаје све ризикантнији посао, велики студији сада иду, више него икад пре, утаганим стазама, држећи се проверених тема и прича, не трошећи паре на оригиналност. Индикативан је у том смислу и податак да се у анкети Америчког филмског института (објављеној у јуну 1998. године) само 6 остварења снимљених након 1990. године нашло на листи од 100 најбољих филмова у првом веку постојања "покретних слика", и то углавном на самом зачељу листе. Рециклирање старих и доказаних идеја и филмова, то је актуелни холивудски тренд. Наставци и "римејци" филмова, репризе рестаурисаних старих хитова, комедије, романтичне приче, акциони филмови, научно-фантастичне дигиталне екстрагандије и "монструм" филмови догађаји, под геслом "Величина је важна", главни су адути "мејџорси". "Деја ву" (већ виђено) је синдром који је "инфицирао" Холивуд!

Бројни резултати истраживања јавног мњења учестано у последње време указују и упозоравају да је све већи број Американаца

рику отрова! Да ли се дугогодишњом романти гледалаца са Холивудом заиста ближи крај? Да ли Диносаурус филмске индустрије корача булеваром свог сумрака?

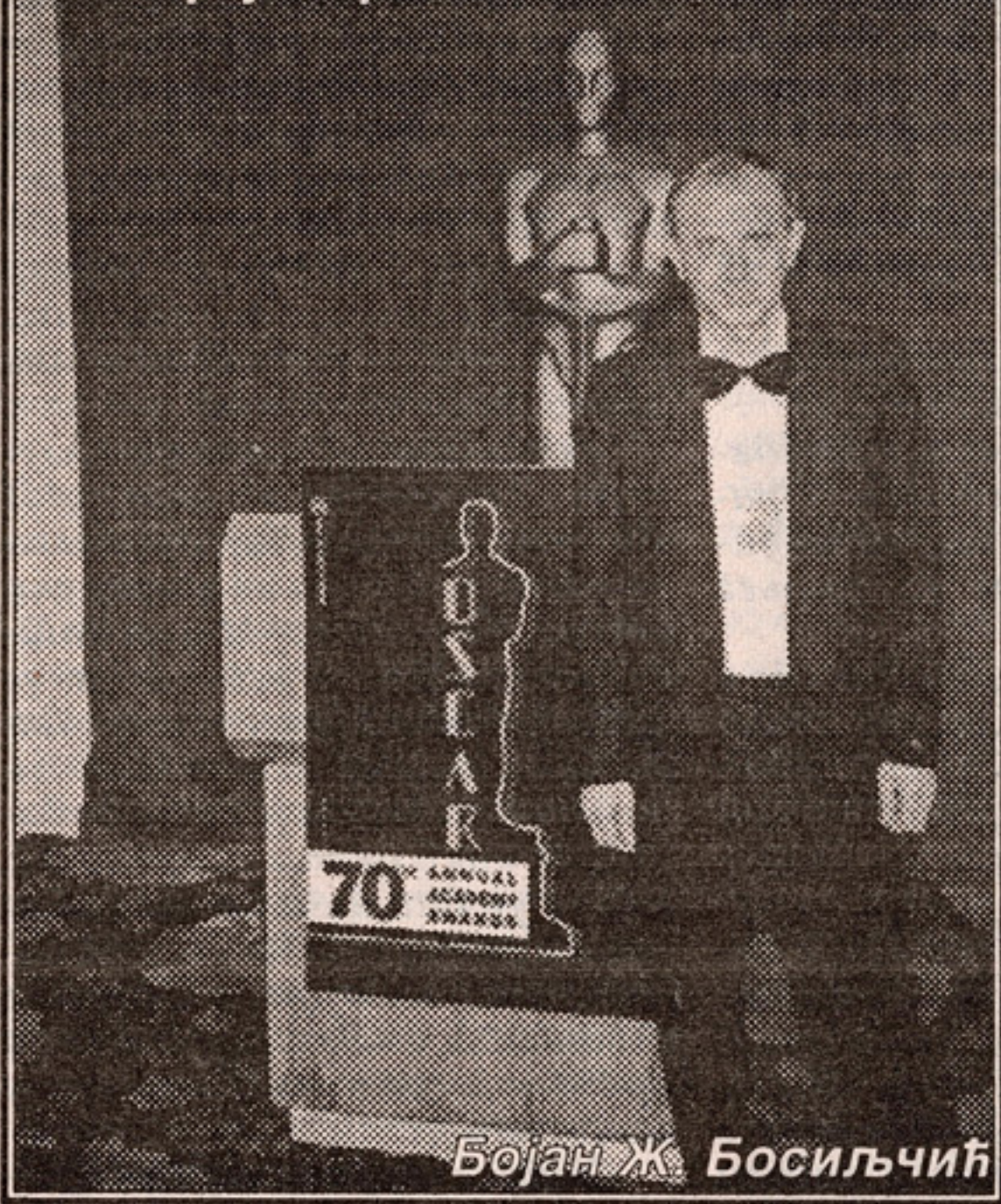
На ова и друга раније помену-та питања покушава да на индиректан начин одговори моја књиџа, која кроз причу о "оскарском" добитницима и губитницима доноси делић историје и сажету информацију и унутрашњи поглед на савремени Холивуд, виђен и доживљен очима његових хероја и анти-јунака.

Првобитно је било планирано да се БУЛЕВАР СУМРАКА објави крајем марта ове године, непосредно уз 71. доделу "Оскара" у Холивуду. Такву намеру издавача и писца онемогућиле су "НАТО"-ве "Нинтендо ратне игре" у Југославији, креиране по концепту које је тако бриљантно разобличио редитељ Бари Левинсон у свом антихоливудском филму "Wag the Dog" (1997.), указујући на глобалну опасност која прети из потенцијалне спреге између политичког и војног естаблишмента и холивудских фабриканата манипулација, привада и обмана.

И док су "НАТО"-ве "глупе бомбе" убијале на брдовитом Балкану недужне цивиле али и истину, све чешће и гласније сам се, између осталог, питао да ли ће варијације на тему из филма "Wag the Dog" постати заправо неизбежна свакодневница, сурова реалност и начин живота на овој планети, са доласком 2000-те године и супер-технолошког доба, чији један од водећих протагониста је управо Холивуд!?

Бојан Ж. Босиљчић, пореклом из Сарајева. Као слободни новинар пише за канадске и српске новине. До сада је објавио четири књиџе о филму: ОСКАР ЈЕ КРИВ ЗА СВЕ (1995.), СЕВЕРНО ОД ХОЛИВУДА (1997.) и БУЛЕВАР СУМРАКА (1999.) уврштене су у колекцију Националне Библиотеке Канаде.

Оскар је крив за све

Бојан Ж. Босиљчић

Редфорд, Питер Фонда ...). Једни припадају холивудској матици ("мејџорсима"), други су "дисидентни" - али сви заједно говоре о својим професионалним искуствима у Холивуду, откривајући углавном ону његову скривену, тамнију страну, о којој се мало зна и у јавности ређе пише.

Оквирно, књиџа "покрива" 69.-ту и 70.-ту доделу "Оскара", чији главни актери, изнесе своје филмске Сциле и Харидбе, детаље и догађаје који су остали ван домаћаја рефлектора позорнице и славе. Књиџа је подељена у три поглавља, на око две стотине страница и богато је илустрована са преко 100 фотографија.

Приче са "Булеvara сумрака" дотичу бројне актуелне теме и дилеме о томе куда то заиста Холивуд иде, у праскозорје новог века и трећег миленијума. Светску престоницу "покретних слика" за-